
Književna poročila

skega brega, temveč tudi široko prekmursko ravan, ki se po njej pretaka z Muro vzporedna rečica Ledava (ne Lendava); saj sta si obe strani v premnogih ozirih bližji kakor pa sosednjim goricam. Prav tako bi se moral geograf, ki bi hotel opisati Prekmurske gorice ločeno od Slovenskih goric, v glavnem le ponavljati; obema skupinama bi bilo najprikladnejše skupno ime Panonske gorice.

(Konec prihodnjič.) — *Jože Rus.*

Prosper Mérimée: Verne duše v vicah. Prevel Mirko Pretnar. Splošna knjižnica št. 17. Ljubljana 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna.

S pričujočo novelo smo se polastili Slovenci četrte mojstrovine znamenitega francoskega mojstra točne besede in razboritega dejanja, snovne zgoščenosti in varljivo hladnega opazovanja, Prosperja Mériméeja. Anton Debeljak je poslovenil korziško povestico Matteo Falcone («Slovenec» 1920), Vladimir Levstik najznamenitejšo avtorjevo novelo Karmen (Narodna knjižnica, 1921, sn. 32/33), anonimni —š— pa zajemljivo povest korziške osvete Kolomba (založilo uredništvo «Slovenca» 1922.). Karmen in Kolombo uvajata kratka življenjepisa in informativna pregleda pisateljevega literarnega delovanja.

Noveli «Verne duše v vicah» je izbral avtor zanimivo zgodovinsko in krajevno ozadje: starodavno Španijo, prirodno in kulturno cvetočo, pa s krvjo prepojeno, bojevito Flandrijo. Ponosno Seville s starimi, pobožnjaškimi in samo še od preteklih junačenj svojo plemiško oholost črpajočimi rodbinami in skrivnostnimi, tudi za posvetne blagre vnetimi samostani, pa učeno, vseučiliško Salamanko, katere srednjeveške zidove pretresajo ponočni pohodi in potepi vročekrvnih študentov in ki nad njo v strasti in ljubavnem zanosu plavajo po budne melodije španskih serenad. Potem pa Bruselj, puste planjave, bojna polja, pustolovska vojačenja, kri...

Nato kesanje in pozabljenje. Spokorno delo na prostranem samostanskem vrtu...

Vsa zgodba je sveže pisan in z omenjenim ozadjem sočno prepleten življenjepis povestno znanega veterinjaka in nenasitnega ljubezenskega uživača, dona Juana de Maraňa, ki je na moč razuzdano živel, ob koncu svojih dni pa se je zgledno spokoril in si pohlevno izbral nagrobni napis «Tu počiva najslabši človek, kar jih je kdaj živel».

Primerjajoč slovenski prevod z originalom, morem ugotoviti, da je Mirko Pretnar dal noveli dostojno slovensko lice. Zgoščen Mériméejev slog je večinoma zelo spretno razkrojil v naš jezik. Tu in tam pa se mi je zdelo, da je nekatere odstavke prehitro slovenil.

Pavel Karlin.

Anton Seliškar — Maribor: Oproščenje. Maribor. 1923. Samozaložba.

Na prvi pogled ostavlja ta drobna zbirka neugoden vtis. Doživetja so raz vlečena in obledela v stihovni kalup, ki vendar še zdaleka ni oblika, za katero se v pravi umetnini skriva svetotajstvo duha. Za primer vzamem «Majdo», stran 9., ki ji že v prvem verzu kumuje Kette («Ti ljubezni moje bila si izvor»), koj v naslednjih pa vidiš malo «popravljenega» Župančiča (Serenada. «Ti deklica v grobu že spiš, nad menoj vsako noč bediš...»).

Toda, četudi je ta primer neverjetno močne reminiscence v knjigi le osamljen, vendar bi še na drugih vzgledih lahko pokazal, da je avtor «Oproščenja» samega sebe le preveč prosto izražal in zagrešil banalnosti, kakor: «to so junaška srca — venec fig», prozaičnost «boj krvavi, že za njimi, ni ubil njih sile, žilice jim je presekali, pa ostale so še glavne žile...» ali pa — «bodi vesel na pogrebu in svatbi, to je vse, kar imaš!», «...meso bi rada dala mojemu skeletu».

Tudi v idejnem oziru osupljajo nagli skoki iz včasih povsem močnega liričnega nastroja v plitek in plehek alarm: «Slovenske mladenke, na dan! Kar je narodnega, naj ostane!» Ta alarm se v srbohrvaščini glasi tudi tako: «Samo napred, Evropa naj znađe, Slovan neče, da propadne...»

A vendar bi zbirke ne mogel odkloniti s kratko sodbo «izraz šibkega duha», ki se še ni priboril do prve skrivnosti oblikovanja, kajti v tej knjižici je tudi nekaj močnejših kitic, iz katerih vendarle odmeva nekaj pesniške sile, le škoda, da preobilica nezrelih verzov občutno zatemni žarkost takih redkih posrečenih stihov.

Miran Jarc.

KRONIKA

«Usoda lepe knjige.» Baš pred konec letošnjega pusta se je v ljubljanskem dnevnem časopisju pojavila notica, ki bi jo človek smatral za zelo nerodno in do vrha neokusno pustno šalo, če bi v naših razmerah ne bil pripravljen na marsikatero kulturno — presenečenje. Ta notica, včasih zaradi večje in učinkovitejše, dasi ne nameravane ironije, priobčena celo pod rubriko «Prosveta», se je glasila tako:

«Usoda lepe knjige.» Založništvo Doklerjevega Grško-slovenskega slovarja obvešča naše uredništvo, da ima v svojem skladišču večjo množino slovarja, zloženega v pole. Ker zavzema to obširno delo ogromen prostor, ki se nujno rabi za druge knjige, mora založništvo del slovarja prodati za ovojni papir. Nepopisna bi bila škoda, ako zadene knjigo, v kateri je toliko duševnega truda, ta žalostna usoda, zato je založništvo sklenilo ponuditi tisk po izredno nizki ceni javnim in zasebnim knjižnicam, dijakom in izobražencem sploh. Vsak nevezan izvod v zloženih polah odda založništvo po 24 Din, za šolnike in dijake 16 Din. Tega denarja je slovar vreden, tudi če se ima prodati za ovojni papir. Slovar je treba naročiti takoj pri Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Pri poštnih pošiljativah zaračuna označena knjigarna tudi poštnino in ovoj.»

Človek si mane oči in ne veruje sebi samemu, ko čita to notico, v kateri se v tako čudno harmonijo skladata elegija nad usodo lepe knjige in profitarški žvenk. Kdo je pisec te notice? Kdo je sploh kriv, da se javno in pred vsem svetom vrši procedura, ki je škandal in sramota v prvi vrsti za ljudi, ki so pri njej neposredno zaposleni in zainteresirani, posredno pa za vse slovenstvo? Ali se ta likvidacija ni mogla izvršiti na spodobnejši in dostojnejši način? Na vsa ta prašanja čakamo jasnega in odkritega pojasnila, da bomo vedeli, kdo nas na tak način pred svetom sramoti.

Stilizacija notice je sama po sebi nejasna, ker ni imenovan založnik. Doklerjev slovar je založilo ravnateljstvo knezoškofijskih zavodov v Št. Vidu — kar v notici ni povedano — in kdor to ve, se z začudenjem vprašuje, ali v velikanškem kompleksu zavodov res ni kotička, kjer bi slovar lahko čakal ugodnejših časov. In za katere nove knjige je ravnateljstvo nujno potrebovalo ta «ogromni» prostor, ki ga ubogi slovar zavzema? Mogoče pa je slovar med tem časom prešel v založništvo Jugoslovanske knjigarne? Kdo ve — jasno in očitno je na vsak način le to, da je Jugoslovanska knjigarna, kakor se pravi, sprejela nase ljubezno posredovanje pri tej kulturni «razprodaji», da po tem takem ona nujno potrebuje «ogromni» prostor, ki ga ubogi slovar zavzema v njenih magacinih. In potem gre stvar lahko in dulci iubilo naprej. Makulira se Dokler, da se bo dobil prostor za «Jamo nad Dobrušo», «Domača zdravila», «Hitrega računarja»